

דף

יבמות - דף קכ"ב ע"ב

על הרף

שצו

נאמנת לומר מת יבמי להנשא לשוק, אבל מ"מ כוונת המהרש"א מבוארת דעכ"פ גם עד אחד נאמן להעיד דמת יבמה, דאע"ג דאיבעיא הוא (לעיל צד:) מכל מקום הרי"ף והרמב"ם פסקו דעד אחד נאמן ביבמה.

★★

בגמ': יוחנן ברבי יהונתן אריה וכו'.

שא"ל: לא נמצא בתנ"ך, בגמרא וראשונים שני שמות לאדם אחד, בדרך כלל. מדוע?

והנה בספר "ים של שלמה" (גיטין פ"ד סי' כ"ו) כתב שלסבו נולד בן ורצה לקראו ע"ש אביו "מאיר" ובית חמיו דרשו שיקראוהו ע"ש סב אשתו "אורי", וקראו "שניאור" - שני אורות, מאיר ואורי. ולמה לא נתנו שני השמות?

ראיתי מביאים שמצינו ב' שמות, בש"ס סוף מסכת יבמות (דף קכ"ב ע"ב) יוחנן בן "יונתן אריה" דמכפר שיחיא, (קושיא זו העיר בשו"ת "חתם סופר" אה"ע"ז ח"ב סי' י"ח ע"ש), אכן לכאור' טעות גמורה היא זו, כי אריה אינו שם של יונתן רק "אריה דמכפר שיחיא", והוא כינוי על יוחנן, ויוכיח על זה מה שאמרו לו יישר כוחך אריה, ועל זה ענה "יפה כוונת לשמי, שכך קורין אותי בעירי", משמע שאריה זה שם שלו.

תשובה: פשוט שבגמרא יבמות הוא כינוי ליוחנן.

החזו"א אמר שאין מושג כזה ב' שמות, ותמיד ב' השמות הן בעצם שם אחד, ונפק"מ בגט שצריך לכתוב ב' השמות בשורה אחת.

בגמרא גיטין (ל"ה א') מצאנו "בר הידיא דמתקרי איה מרי", אכן שם זה רק "מתקרי" והוא כינוי. ובתוס' כתובות (צ"ח, ב' ד"ה אמר) מצאנו שם ר' יעקב ישראל, שהיה תלמידו של ר"ת, (ג"א ציין גם לתוס' יומא מ"ו, ב' ד"ה כי, וחולין קי"ב א' ד"ה הני מלי), אבל בכל מקום בראשונים אין ב' שמות. תובל קין - זה שם אחד, וכל מה שיש בתנ"ך הוא שם אחד.

ובמשנה סוף עדיות (פ"ז מ"ז) איתא "בני ציון", ובמסכת קדושין (ע"א, א') איתא הלשון "בן ציון", ובן - ציון זה שם אחד גם בגט.

(ספר דרך שיחה להגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א פ"ר וירא)

וכתב דמכאן ראי' למה שיצא הנודע ביהודה (מהדו"ק חתו"מ סי' ע"ב) לחדש דהך דבעינן דרישה וחקירה אינו מחלק העדות גופי', אלא שהוא מצוה בפני עצמה דבעי דרישה וחקירה ע"ש מה שהאריך בזה, ולפ"ז ניחא הכא, דכיון דדבר זה נוגע לדיני ממונות, כדי שתטול כתובה, אזלא לה מצוה זו דדרישה וחקירה, אבל עצם העדות בין כך ישנה. וע"ש עוד מה שהאריך בזה.

★★

בגמ': אמר רב כהנא פונדקית עו"ב היתה כו'.

בשו"ת נו"ב קמא (אה"ע סו"ס ל"א) יצא לחדש היתר בעגונה דהיכא דאיכא רגלים לדבר, נאמן עכו"ם אפילו אם אינו מסל"ת. אולם גזר שם בגזירת עירין שלא לסמוך על זה, כי עדיין לא הביאו בכור הבחינה.

וכתב החתם סופר (בתשו' אה"ע ח"א סי' מ"ו) דבצדיקים נאמר ותגזר אומר ויקם לך ואכן אי אפשר לסמוך על זה כלל ואין ממש בדבריו.

והביא ראי' מסוגיין באותה פונדקית, דרבנן הוה ס"ל דאין זה מסל"ת מה דהוה בוכה, אך בצירוף עם מה שהוציאה להם מקלו ותרמילו והראתה להם קברו, נעשה כמעיד, וכ"ש שיש להאמין בעדות ממש, ודחה ר"ע דזה הי' מסל"ת. ואף דאין לך רגלים לדבר גדולה מזה מ"מ אם היו שואלים אותה תיכף איה חברינו, לא היתה נאמנת, ומוכח דגם היכא דאיכא רגלים לדבר, אין העכו"ם נאמן רק במסל"ת.

★★

בגמ': וכ"ל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

כתב המהרש"א (ח"א) דכן סיים הש"ס גם במסכת ברכות, ובברכות הוסיף הש"ס עוד פסוקים והמהרש"א דרשם גם לסיום מסכת יבמות, דמה דכתיב למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך היינו לפי שהאמינו עד אחד וגם האשה עצמה נאמנת לומר מת בעלי או מת יבמי, והיינו "למען אחי" לומר מת בעלי שתתיבם לאחיו ומת יבמי שתינשא לשוק "ורעי", וע"ז "אדברה נא" להעיד ביחידי "שלום בך" מפני השלום שלא תתעגן ועע"ש מש"כ בביאור שאר הפסוקים המובאים בסוף ברכות.

וכתב בשו"ת בנין ציון (ח"ב סצ"ה) דדברי המהרש"א הם שלא בדיוק, דהא בהדיא תנן לעיל (קית): דאין האשה